

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
BARN-UNGA-SAMHÄLLE38

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

**Pedagogers föreställningar kring motorik
och inläring i förskolan**

En diskursanalys studie baserad på kvalitativa intervjuer.

Teachers' ideas of motor skills and learning in preschool

Johanna Lissinger
Chatarina Olsson

Förskollärarexamen 210 hp
Slutseminarium: 2018-01-30

Examinator: Joakim Glaser
Handledare: Robin Ekelund

Förord

Vi vill först tacka alla pedagoger som deltagit i studien. Utan er hade studien inte varit genomförbar. Ett stort tack!

Särskilt tack till vår handledare Robin Ekelund för ett stort engagemang och goda råd. Genom insiktsfullhet har han väglett oss genom vårt arbete. Även om vårt ämne har varit svårt att greppa har han visat oss vägen till att nå vårt mål.

I idéstadiet var vi först lite tveksamma till hur vi skulle angripa vår empiri. Tillsammans med vår handledares råd fastnade vi för diskursanalys, vilket för oss var ett helt nytt verktyg att se empirin igenom. Det visade sig att det inte skulle bli en enkel väg att vandra och under vissa delar av arbetet tvivlade vi på om detta verkligen var rätt för oss. Diskursanalysen har öppnat upp för att se verkligheten i vår empiri med andra ögon där vi fått se vår plats i analysen med andra ögon, med detta bär vi med oss känslan av att blivit en erfarenhet rikare.

Arbetet har till största delen varit en gemensam process. Det vi gjort enskilt är insamlandet av vårt material i form av intervjuer och transkriberingen. En av oss gjorde 4 intervjuer och den andra 3. Resterande arbete har vi gemensamt gjort antingen genom att träffas eller via forumet Google docs.

Till sist vill vi tacka varandra för ett gott samarbete, där vi kunnat lyfta varandra när den andra tappat tilltron och motivationen till vårt arbete.

Abstract

Studiens syfte är att analysera pedagogers föreställningar av ”motorik och inläring” i förskolan. Syftet har brutits ner till tre frågeställningar: *Hur talar pedagoger i förskolan om motorik? Hur talar pedagoger i förskolan om inläring? Hur beskriver pedagoger i förskolan motorik i förhållande till inläring?* Studiens teori och metod har en diskursanalytisk ansats. Diskursanalysen bygger på Frejes, Winther-Jørgensen och Philips teorier, vilket visar hur språket konstruerar verkligheten genom de strukturer som skapas. Empirin till studien har kommit till genom intervjuer av sammanlagt sju pedagoger från tre olika förskolor. Resultatet av den diskursiva analysen beskriver pedagogernas föreställningar gällande motorik och rörelse och hur dessa står i förhållande till varandra och hur detta möjliggör för barnets kognitiva inläring. Det synliggörs hur pedagogens respektive förskolans roll positioneras utifrån diskursen.

Nyckelord: Diskurs, förskola, inläring, motorik, rörelse

Chatarina Olsson
Johanna Lissinger

Innehållsförteckning

Förord	2
Abstract	3
1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	7
2. Bakgrund till problemområde	8
2.1 Motorisk utveckling	8
2.2 Kognitiv utveckling	9
2.3 Förskolans roll	10
3. Tidigare forskning	12
4. Teoretiskt perspektiv	14
4.1 Diskursanalys	14
4.2 Diskursanalys i vår studie	15
5. Metod	16
5.1 Material och urval	16
5.2 Forskningsetiska övervägande	17
5.3 Validitet och reliabilitet / reflexivitet	18
5.4 Analysmetod	18
6. Resultat	20
6.1 Motorik	20
6.2 Inläring	22
6.3 Motorik i förhållande till inläring	24
6.4 Sammanfattande resultat	28
7. Diskussion	29
7.2 I förhållande till yrkespraktiken	31
7.3 Vidare forskning	32
7.4 Metoddiskussion	33
8. Litteraturlista	35
Bilaga 1	37
Bilaga 2	38

1. Inledning

För de allra flesta är bilden av en förskola en massa barn som leker och rör sig. Det är liv och rörelse, skratt och gråt. Leken kan vara fartfylld och röra sig över stora ytor. Vi fångas ofta av att hur aktiv leken är och vi vuxna har ibland svårt att hänga med i detta flöde av lek och rörelse. I leken och rörelsen använder barn alla sina sinnen. De utvecklar omedvetet sin motorik, det sociala samspelet och kognitiva förmåga. Lärande och utveckling går hand i hand.

Vi ser också att det hela tiden kommer rapporter från media och olika studier att barn idag har blivit mer stillasittande (Ellenby 2005). Det flesta av oss vet att rörelse är bra för hälsan och att det är önskvärt att motionera ett par gånger i veckan. Vi har även uppmärksammat att pedagoger i förskolor och framförallt skolor ser en ökning av barn i behov av särskilt stöd. Det var här våra funderingar startade kring just det fokus som rör rörelse/aktivitet och hälsa. Det dök upp olika frågor som: Finns det mer bakom rapporterna på stillasittande barn? Har barns motoriska utveckling en koppling till barns kognitiva utveckling? Och framförallt hur arbetar förskolan för att möjliggöra samverkan mellan motorik och inläring?

I förskolan ser vi att pedagogerna har en medveten kunskap kring att rörelse är bra för barns hälsa och deras motoriska utveckling, något som också stöds av dagens forskning. Många pedagoger arbetar medvetet med detta utifrån ett hälsoperspektiv och för att främja barns kroppsuppfattning och hälsa. Detta ligger väl i tiden då barn sägs vara mer stillasittande och förskolan har en större roll att spela i barnens motoriska utveckling. Nyare forskning med inriktning på skola visar på att motorisk träning har betydelse för barnets kognitiva inlärningsförmåga och koncentration, det vi vill benämna som *medveten motorisk träning*. Därför vill vi skapa en förståelse för hur pedagoger i förskolan arbetar med motorik i förhållande till inläring och koncentration. Inom detta område har vi inte hittat någon forskning som är riktad mot förskolan.

Hjärnan utvecklas genom att den utsätts för omedveten men också medveten stimuli via våra sinnen, därför känns det relevant att studera vad pedagoger har för förståelse kring området. Barns utveckling följer olika mönster så även den motoriska

utvecklingen och genom detta blev vi nyfikna på vilken förståelse pedagogerna har gällande den motoriska utvecklingen hos barn. Vi blev även nyfikna på om pedagogerna satte den motoriska utvecklingen i förhållande till den kognitiva utvecklingen. Vi såg detta område både som intressant och relevant med utgångspunkt i vad forskning visat. I förskolans läroplan står det "Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet" (Lpfö 98, 2016. s.5). Utifrån det vill vi få en förståelse för pedagogers förhållningssätt gällande barns motoriska och kognitiva utveckling och hur de applicerar sitt förhållande i den pedagogiska verksamheten.

1.1 Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att skapa en förståelse kring vilka föreställningar pedagoger i förskolan har gällande motorik och inläring. För att nå fram till vårt syfte har vi konkretiserat följande frågeställningar:

- Hur talar pedagoger i förskolan om motorik?
- Hur talar pedagoger i förskolan om inläring?
- Hur beskriver pedagoger i förskolan motorik i förhållande till inläring?

2. Bakgrund till problemområde

Nedan kommer vi att presentera utgångspunkten för vår studie. Genom att ge läsaren en bakgrund vill vi skapa en övergripande bild av barnets motoriska och kognitiva utveckling. Vi ser detta av betydelse för att sätta in vår analys i en större kontext. Vi kommer här att presentera teorier inom båda områden.

2.1 Motorisk utveckling

”Vi möter gravitationen som tvingar oss att aktivera och kontrollera våra muskler” (s.15). Lars-Eric Berg, professor inom hälsa och lärande och Anna Cramér, suggestopediläroare, (2011) skrev dessa tänkvärda ord om vad som sker efter födelsen, några ord som vi tagit med oss. De menar att vi inte kommer ifrån att vi har utvecklats för miljontals år sedan för att kunna överleva i den värld som fanns då. Det som förändrats är världen vi lever i och inte hur vår kropp och hjärna fungerar, den har samma nervbanor och hopkopplingar som för över en miljon år sedan. Vårt arv ligger i våra gener och därmed också rörelsemönstret. Grunden för rörelsemönstret ser lika ut var man än lever i världen. Till en början utvecklas motoriken genom fostrets utveckling av reflexer och sinnen. Sinnena och hjärnan står i beroendeställning till varandra, det ena utvecklas inte om det andra inte stimuleras. Sinnena i sig är beroende av varandra, samtidigt som sinnen, reflexer och motorik står i förhållande till varandra.

Den fysiska utvecklingen är enligt Tora Grindberg, lektor och Greta Langlo Jagtøien, lektor (2000) hur hela kroppen utvecklas inklusive hjärnan i samverkan med stimulans från omvärlden och den miljö man omges av. Kroppens motoriska utveckling står i förhållande till den fysiska utvecklingen, det är inte möjligt att kräva mer av kroppen än vad den är utvecklad för. Genom fysisk aktivitet kan de motoriska färdigheterna tränas såsom rörelsemönster, rörelseförmågor så att man når motorisk kontroll på sin kropp.

Den motoriska utvecklingen indelas i grovmotorik och finmotorik vilka följer fasta principer i en bestämd ordningsföljd som är lika för alla människor i världen. För att utveckla färdigheter måste sinnena och rörelserna integreras, barn gör det när de får

upplevelser och erfarenheter. När barnet har utvecklat förmågan för att hålla många funktioner igång samtidigt utan att funktions mönster störs, då har rörelsemönstret automatiserats. Genom att automatisera rörelsemönster frigörs plats för kognitiv kanalkapacitet, att finna koncentration för att till exempel lära sig läsa och skriva. Detta innebär att man inte ska begära att ett barn ska lära sig läsa bara genom sensomotorisk träning utan framstegen ska inte förväntas förrän barnet erbjudits särskild motorisk träning. Detta resulterar i att rörelsemönstret automatiserats och barnets fokus kan istället läggas på inläring (Grindberg och Langlo Jagtøien, 2000).

Berg och Cramér (2011) menar att kroppens rörelser underlättar inläring, eftersom vårt minne lagrar och registrerar alla sinnesintryck vi utsätts för. De talar även om att kroppens alla funktioner är sammankopplade genom olika system där även minnet ingår. Vi är beroende av att allt hänger samman för en helhet. Berg och Cramér menar att ”Flera forskare, läkare, pedagoger och terapeuter världen över har kommit till samma insikt: Människan är en helhet där allt hänger ihop” (s. 65).

2.2 Kognitiv utveckling

Filosof, kunskapsteoretiker, biolog och utvecklingspsykolog Jean Piagets (2008) teori gällande den kognitiva utvecklingen utgår från stadier där det första stadiet, det sensomotoriska, innebär att barnet fram till 1 ½-2 års ålder lär genom motorik och sinnesupplevelser. Barnet lär genom de reflexer det föds med och genom att skaffa sig erfarenhet, upprepa dessa, *ackommodation*, och sedan addera på nya erfarenheter, *assimilation*. I de övriga stadierna handlar det till stor del om den kognitiva utvecklingen i förhållande till sociala handlingar. Piagets teori utgår ifrån att varje stadie i den kognitiva utvecklingen är beroende av det föregående, vilket innebär att sensoriska och motoriska handlingarna kommer att påverka den kognitiva utvecklingen genom vilka nya mönster och beteenden skapas. Senare utvecklar Piaget sin teori gällande barns ålder i förhållande till stadierna och menar att det är barnets erfarenhet som är avgörande för var det befinner sig och inte åldern.

För att förtydliga definitionen av kognitiv utveckling kan vi utgå från hur psykologen Philip Hwang och universitetslektorn i socialpsykologi Björn Nilsson (2011) definierar det latinska ordet *cognitio*, som har med kunskap, tänkande och lärande att göra. Det bygger på det som sker i hjärnan då man utgår från tänkande, tolkning, inläring, minne, fantasi och symboler, definieras som varseblivning. De kognitiva teorierna koncentrerar sig på människans tankeprocesser, uppbyggnad, hur de påverkar uppfattningen och förståelsen om omvärlden och i slutändan hur det påverkar beteendet, *perception*.

2.3 Förskolans roll

I Barnkonventionens 29:e artikel står det ”Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga” (Gustafsson 2011, s.179). Sverige har skrivit på barnkonventionen och har då även skyldighet att efterleva detta. Förskolan står idag för en stor del av barnets vardag och har härmed en viktig uppgift, läroplanen säger också att barnen ska ”ges förutsättningar för utveckling och lärande och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga” (Lpfö 98, 2016, s.11). Läroplanen lyfter också vikten av att pedagogerna tar en aktiv roll för att möjliggöra så att alla barn blir bemötta efter sina förutsättningar, ”Förskolan ska främja lärande, vilket förutsätter en aktiv diskussion i arbetslaget om innebörden i begreppen kunskap och lärande.” (Ibid. s.6) Förskolans roll för lärande och hur lärande sker är något som diskuteras av många idag.

Grindberg och Langlo Jagtøien (2000) menar att förskolan har en stor roll när det gäller att ge barnen möjligheter till fysisk aktivitet och framskriver det som ett obligatorium till följd av konsekvenserna av barns behov av rörelse. De ser det ur barnets hela behov att vi ska ge dem en möjlighet till att få en allsidig rörelseerfarenhet genom att möjliggöra barnets totala utveckling. De belyser också att när barn ser på ”hela sig själv” är det samma som ”hela kroppen”. Här drar de slutsatsen att kompetensen och tilltro till sig själv utvecklas med fysisk aktivitet. Hermundur Sigmundsson, professor i biologisk psykologi och Arve Vorland Pedersen, docent (2004) talar om att det inte bara är sociala och kulturella skillnader som påverkar barns motoriska utveckling utan även

andra faktorer under uppväxten som bidrar. De utgår ifrån den forskning som visar på hur motorisk utveckling kan påverka barns sociala och kognitiva utveckling men det är endast en liten del av forskningen som handlar om den motoriska utvecklingen. De ser också behovet av att förskolans pedagoger behöver kunskap kring hur motoriska kunskaper förvärvas.

Läkaren och psykiatriker Anders Hansen (2017) framhåller att man borde fokusera mindre på de pedagogiska metoder som används och klassernas storlekar och istället ta del av vad forskningen visat sig ha för betydelse för minne och inlärningsförmågan. Helt enkelt att barnen rör på sig. Hansen menar att forskningen visar tydligt på hur effekterna av rörelse, fysisk aktivitet stärker deras kognitiva inlärningsförmåga och framhåller att skolgymnastiken ska ses som en del i att ge barnen dessa förutsättningar. Hansen menar också att de mest övertygande bevisen att motion och träning har betydelse för den kognitiva inläringen kommer från Bunkefloprojektet. Detta projekt kommer vi beskriva närmare i nästa avsnitt.

3. Tidigare forskning

En av de frågor vi ställde i inledningen av detta arbete var; vad finns det för forskning inom motorikens betydelse för barns inläring? Arbetet i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och därför undrade vi om någon sådan forskning existerade. Det vi fann var att precis som i den teoretiska bakgrund vi tidigare beskrivit bottnar den forskning vi hittat antingen i det som berör den motoriska eller den kognitiva utvecklingen och inte båda tillsammans. När det gäller forskning på både barns motoriska och kognitiva utveckling i relation till förskolan hittade vi ingenting. Den forskning vi har funnit som rör motorik, rörelse och kognitiv inläring berör i största utsträckning spädbarnet upp till 18 månaders ålder, skolbarn eller vuxna. Här följer ett urval av några nutida forskare, både internationella och nationella vilka belyser den motoriska och kognitiva utvecklingen i stort.

Ingegerd Ericsson är filosofie doktor i pedagogik och docent i idrottsvetenskap. Ericsson (2005) har varit en pionjär inom motorikens betydelse för kognitiv utveckling i skolans värld. Genom sin forskning har hon bidragit till ökad kunskap gällande barnets relationer mellan motorik, självkänsla och lärande. Hon menar att barnets uppfattning av sin egen kropp och dess förmåga att använda den är avgörande för barnets självkänsla. Hon har arbetat i fler projekt där MUGI och Bunkefloprojektet är de största. MUGI-projektet handlar om motorisk utveckling som grund för inläring. Projektet startade som ett utvecklingsarbete i Lund och innebar att pedagoger i förskoleklass skulle arbeta med motorisk träning utifrån ett schema baserat på motorik. Utvärderingen visade att extra motorisk stimulering och träning av 6-åringar i förskolan gav positiva effekter för barns grovmotorik, finmotorik, perception och minnesförmåga.

Bunkefloprojektet är en samverkan mellan skola, idrottsförening och forskning med inriktning på hälsa och fysisk aktivitet. Projektet startade 1999 och innebar att fysisk aktivitet infördes dagligen i årskurs 1 och 2 i en skola i Bunkeflostrand. Idag har alla barn upp till sjunde klass fysisk aktivitet varje dag. En forskningsstudie i detta projekt handlar om motorik och inläring med Mugi-träning som grund där resultatet visar att de barn som haft utökad fysisk aktivitet och extra motorisk träning i skolan presterade bättre resultat på nationella prov i svenska och matematik än de barn som följt ordinarie

schema med två idrottslektioner per vecka. Genom att det grovmotoriska rörelsemönstret förbättras anses barnen få mer energi och större kapacitet till kognitiva funktioner vilket visar ett samband mellan motorik och koncentrationsförmåga. De barnen som till en början visade stora motoriska brister gavs extra motorisk träning vilket resulterade i stora positiva effekter på koncentrationsförmågan (Ericsson, 2005).

Lina B. Käll och Michael Nilsson är båda doktorer i neurovetenskap och psykologi och har tillsammans med den medicinska doktorn Thomas Lindén (2013) gjort en studie som visar hur motoriska aktivitetsprogram påverkar akademiska prestationer i årskurs 5. Studien gjordes under 4 år och resultatet visar att fysisk aktivitet höjer prestationen i skolan. Det finns alltså en länk mellan ökad fysisk aktivitet och höjd skolprestation.

En avhandling skriven av doktorand psykolog Janna Marleen Gottwald (2016) syftar till att genom tre empiriska rörelsemätningstudier studera spädbarns prospektiva motoriska kontroll och verkställande funktioner. Hon menar att detta är studerat hos vuxna men att den tidiga utvecklingen av detta inte är kartlagd. Hennes studie visar hur 18 månaders bebisar med stor förmåga att fysiskt kontrollera sin räckvidd även hade en ökad kognitiv förmåga att vänta tills en mer intressant leksak dök upp. Doktoranderna inom vetenskap och teknik Seth B. Agyei, F.R Ruud van der Weel och Audrey L.H van der Meer (2016) studerade spädbarns hjärnaktivitet. Studien visar hur utveckling, den sensomotorisk och den motorisk utveckling, sker i synkning med varandra hur medvetna stimuli påverkar hjärnans utveckling hos spädbarn. De menar att hjärnans sensomotoriska utveckling och den motoriska utvecklingen sker i synkning med varandra.

När det gäller vuxnas kognitiva inläring beskriver Von Dongen, Kirsten, Wagner, Morris och Fernández (2016) i sin studie gällande hur vuxna, kunde förbättra minnesförmågan. Resultatet av forskningen visar att den grupp som tränat fysiskt 4 h efter minnestestet visade sig ha förbättrat sin minnesförmåga med 10%. Forskarna anser att studien kan vara av relevans för skolan eftersom det kan vara en vinst med rörelse efter en lektion med intensiv inläring.

4. Teoretiskt perspektiv

Den analysmetod vi tagit avstamp i är diskursanalysen vilket ligger till grund för det teoretiska perspektivet av studien.

4.1 Diskursanalys

Winther-Jørgensen och Philips (2000) diskuterar de poststrukturalistiska perspektivet och hur användandet av språket skapar, reproducerar och förändrar verkligheten genom de strukturer som skapas. Diskursen innebär ett bestämt sätt att tala om saker på, samtidigt som "talet" skapar relationer mellan objekt och subjekt. Även Bolander och Fejes (2015) menar att språket skapas genom bilder av verkligheten och på så sätt formas världen på olika sätt. Diskursanalys har som uppgift att synliggöra språkets förmåga att skapa och formge världen. Språket skapar olika verkligheter utifrån vad som sägs, i vilken kontext det sägs och kan därför ha effekter på vad som anses bra eller dåligt. Till exempel objektet förskola och det subjekt som kopplas till detta objekt blir förskolläraren. Det innebär att det i olika sammanhang pratas på olika sätt och vissa saker förstärks utifrån sin diskursiva praktik. På detta sätt blir intervjun en språklig handling.

Vidare beskriver Winther-Jørgensen och Philips (2000) hur vår kunskap och våra världsbilder inte är en spegelbild eller en objektiv sanning av verkligheten "därute" utan en produkt av våra sätt att kategorisera världen. Genom att vår syn på och kunskap om världen alltid är präglad av ett kulturellt och historiskt perspektiv är vår världsbild och identitet föränderlig över tid, *kontingent*. Det finns även ett samband mellan kunskap och social handling där det i en bestämd social världsbild skapas former för hur vissa handlingar kan vara naturliga och andra otänkbara. Det betyder således att olika sociala världsbilder i förhållande till olika sociala handlingar gör att konstruktionen av kunskap och sanning därmed får olika konkreta konsekvenser. Socialt handlande bidrar till att konstruera den sociala världen där dessa premisser ingår. Genom diskursanalys kan vi skaka om det vi tar för givet i vår vardag och i vårt arbete. En genomförd analys kan

visa oss vilka beskrivningar av verkligheten som får status som sanningar i en viss kontext (Ibid, 2000)

Det diskursiva fältet för vår studie har vi begränsat till motorik i förhållande till inläring. Motorik respektive inläring ser vi som *nodalpunkter* i analysen av vår studie. Winther-Jørgensen och Philips (2000) beskriver hur nodalpunkt innebär ett nyckelbegrepp till vilka *tecken* knyts för att ge dem en betydelse i kontexten. Tecken kan vara ord som "symtom" där tecknet får sin betydelse fixerad när det knyts till nodalpunkten "kroppen". Analysen av vårt textmaterial kommer att visa på bilder av den verklighet som skapats genom vårt insamlade material. De diskurser vi förhåller oss till i vår studie och analys kommer att ställas i förhållanden till varandra genom *kritisk forskning*. Genom *kritisk forskning* kan vi kritisera relationen mellan diskurserna. Vidare ska en diskursanalys alltid utgå ifrån att teori och metod är sammanlänkade och genom det måste man acceptera de grundläggande filosofiska premisserna för att kunna använda diskursanalysen som metod i empiriska undersökningar (Ibid, 2000).

4.2 Diskursanalys i vår studie

I vårt resultat och analys kommer vi att visa på vilka *nodalpunkter* som bildar de olika diskurserna motorik, inläring respektive motorik i förhållande till inläring. Genom intervjuerna synliggör vi de *tecken* som knyts till respektive nodalpunkt. Tecken som till exempel *naturligt*, *miljö* och *bedömning* får sin betydelse i förhållande till vilken nodalpunkt den knyts till. Utifrån de gemensamma tecknen skapas en diskurs. I diskussionen ställer vi motorik och inläring i förhållande till varandra men ser även kritiskt på deras relation till varandra och genom detta synliggör vi det som benämns som *kritisk forskning*.

5. Metod

Vi har i denna kvalitativa intervjustudie valt att ha utgångspunkt i motorikens förhållande till inläring och därmed använt dessa glasögon när vi genomfört intervjuer och analys. Vi har även haft med oss delar av läroplanen när vi tittat på frågorna, i läroplanen står det “Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt” (Lpfö 98, 2016, s.5).

5.1 Material och urval

Vi har genomfört en kvalitativ studie genom att intervjua sju pedagoger från tre olika förskolor. Urvalet gjordes efter samtyckesprincipen dels på en av våra arbetsplatser, på en praktikplats samt via en tidigare kollegas arbetsplats. Intervjuerna förlades på förskolor med olika pedagogiska inriktningar och där det finns olika befattningar såsom barnskötare, förskollärare, lärare för de yngre skolåren, småbarnspedagoger och montessoripedagoger. Frågorna vi ställde utgick ifrån hur pedagogerna tolkar motorik och inläring och hur de ser på förhållandet dem emellan (Bilaga 1).

Intervjudeltagarna är mellan 26–59 år. Av de sju som deltagit är samtliga verksamma pedagoger i förskolan. Fyra deltagare är förskollärare, en är lågstadielärare och två är montessoripedagoger, varav en av dessa två även är förskollärare. De arbetar på tre förskolor och alla har jobbat olika länge beroende på när de gick utbildningen. Vi har valt att benämna deltagarna som pedagog 1, 2 och så vidare och dessutom använda en könsneutral ton genom ordet hen. Något vi valt utifrån att vi inte lägger någon värdering i deltagarens genus. Vi träffade intervjudeltagarna enskilt antingen på deras arbetsplats eller i deras privata hem och intervjuerna varade mellan 20–40 minuter. Intervjuerna spelades in med hjälp av mobiltelefon för att sedan lyssnas av och transkriberas.

Utgångspunkten på frågorna kom att ligga på motorik och rörelse i förskolan i förhållandet till inläring och koncentrationsförmåga. Thomsson (2002) anser att det är

rimligt med mellan 5–10 intervjuer för att skriva en C-uppsats, blir det fler finns det risk att det bli svårt med att hinna analysera sitt material inom angiven tid. Vi valde att genomföra enskilda semistrukturerade kvalitativa intervjuer vilket innebär att vi har utgått från ett frågeformulär. Frågorna har i stort sett följt samma ordning men med möjlighet för fördjupningar och följdfrågor (Bryman, 2002).

När vi hade genomfört ett par intervjuer insåg vi att våra intervjufrågor inte alltid bjöd in till reflekterande svar. Tillsammans med vår handledare kom vi fram till att vi behövde göra mer reflexiva intervjuer. Thomsson (2002) beskriver hur den som deltar i en reflexiv intervju inte betraktas som den som ska lämna information utan som en deltagare i att konstruera kunskap. Detta innebär att skapa frågor och följdfrågor som ger intervjudeltagaren stor reflekterande möjlighet (Bilaga 1 och 2).

Vi hade en tanke i början att genomföra en enkät som en förstudie. Den skulle hjälpa oss att hitta frågeställningar som var relevanta för vår studie och samtidigt få en uppfattning om det fanns ett intresse bland pedagoger att medverka. Efter att diskuterat analysmetod med vår handledare ansåg vi att vi skulle få ett intressantare material i form av intervjuer och valde därför bort enkäten.

5.2 Forskningsetiska övervägande

Inför studien har vi tagit del av vad lagstiftning säger om hur forskning och forskningsetik. Vetenskapsrådet har tagit fram etiska regler för att värna om vetenskapens trovärdighet och god forskningssed. Vetenskapsrådet (2017) presenterar det i fyra huvudkrav; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Intervjudeltagarna i vår studie informerades både muntligt och skriftligt att de när helst kan avbryta sin medverkan i studien, oavsett skäl och utan att vidare förklaring. Samtliga intervjudeltagare informerades att de är helt anonyma och att förskolan inte kommer att kunna spåras. De uppgifter som deltagarna lämnat under intervjuerna har avidentifierats och används endast av oss i detta examensarbete, allt insamlat material

förstörs när studien är klar. Vid transkriberingarna har vissa justeringar av svaren gjorts för att det inte ska gå att identifiera person eller förskola.

5.3 Validitet och reliabilitet / reflexivitet

Diskursanalys är något många forskare använder sig av då de har använt intervjuer och observationer i sina studier. Forskaren måste ha förståelse för att hen inte kan vara fristående utan är ett subjekt inom ramen för diskursen (Bolander & Fejes 2015). Det innebär att den forskning som skapas blir en medproducent till diskursen och även en produkt av diskursen. Det skapas sanningar om vad som är möjligt samtidigt som de regleras. Genom de bilder som produceras av verkligheten kan vi studera vilka sanningsanspråk som dominerar och även vilka som exkluderas. Vi kan inte se bortom de texter vi analyserar vi kan bara se områden som behöver studeras utifrån ett större perspektiv ur ett samhällsperspektiv.

5.4 Analysmetod

Vår analys utgår från vårt transkriberade material. Genom att noggrant och upprepade gånger läsa igenom transkriberingarna har vi försökt analysera vilka bilder som intervjudeltagarna skapar gällande motorikens och inläringens betydelse i förskolan. Utifrån det kan sedan mönster urskiljas som därefter placerades in i olika teman under diskurserna. Denna typ av *kodning* skedde genom att vi markerade innehållet i materialet i olika färger och på så sett urskiljdes motorik respektive inläring. Winther-Jørgensen och Phillips (2000) menar att kodning brukar vara det första steget vid kvalitativ analysmetod. Dock menar de att det inte finns någon klar procedur för hur denna kodning skall gå till och forskaren måste därför hitta egna tekniker att göra detta på.

Enligt Winther-Jørgensen och Phillips (2000) är det viktigt att ge läsarna goda möjligheter att kunna följa de steg som tagits för att komma fram till resultatet. Genom det kan läsarna göra sina egna bedömningar. Eftersom diskursanalysen betonar språkets betydelse måste det empiriska materialet läsas noga och kräver ingående läsning.

Chatarina Olsson
Johanna Lissinger

Utifrån det kan det sedan skapas en inblick i empirin. Detta menar Alvehus (2014) är en förutsättning för att förstå vad materialet egentligen handlar om.

6. Resultat

Vi kommer här presentera resultatet där vår diskursanalys ligger till grund för hur vi strukturerat kapitlet genom tre olika teman, motorik respektive inläring och därefter förhållandet dem emellan. Detta tar sin utgångspunkt i våra frågeställningar:

- Hur talar pedagoger i förskolan om motorik?
- Hur talar pedagoger i förskolan om inläring?
- Hur beskriver pedagoger i förskolan motorik och rörelse i förhållande till inläring?

Diskursanalysen i detta avsnitt kommer att presenteras genom en sammanslagning av resultat och analys. Detta är något som är vanligt inom användandet av denna metod. Genom analysmetoden har vi urskilt tre teman, motorik respektive inläring och förhållandet dem emellan. Dessa kommer att presenteras och analyseras var för sig och därefter kommer det att ske en analys gällande deras förhållande till varandra. För att ge läsaren möjlighet att följa med i processen, innehåller analysen representativa delar av det empiriska materialet i form av citat från informanterna.

6.1 Motorik

Under arbetet har vi sett en komplexitet i begreppet motorik och att det kan tolkas på många sätt. Detta är något vi har funderat över under arbetets gång då vi stångats med hur vi ska använda begreppet. Genom intervjuerna har vi tolkat motorik som något barnet utvecklar genom rörelse och motorisk träning. Detta sätt att se på motorik och rörelse har vi använt som nodalpunkter i analysen.

I intervjun ställer vi frågan: Vad är motorik och rörelse i förskolan? Pedagog 3 beskriver det genom att svara;

Det är något som sker dagligen. Inne och ute. Rörelse är när man använder kroppen på olika sätt. Inne kan det vara allt från att använda händerna att bygga med, att rita, skriva. Ute, att kunna ta sig fram i terräng, springa, krypa. Den dagliga vardagen, motion, att röra sig. (Pedagog 3)

Även Pedagog 2 beskriver hur motorik och rörelse är något barnet gör naturligt hela tiden och att det är något barnet gör för att kroppen ska må bra och få känna sin kropp. Hen menar också att rörelse är inget man behöver tvinga barnet till att göra så som man kan behöva säga till för att det ska vara still. Båda beskriver motorik och rörelse som något naturligt, något som finns inom barnet och något som barnet vill utföra.

Pedagog 1 och 2 ser även rörelsen i barnets dagliga användande av det pedagogiska materialet genom att uppmuntrat i det vardagliga när barnet hämta en penna för att nästa gång hämta saxen och så vidare. Då skapas korta pauser som leder till rörelse och utifrån det ser de motorik och rörelse som något barn gör dagligen i förskolan. Det gäller både i den fria leken och i den planerade verksamheten, likväl inne som ute och att pedagogerna kopplar ihop motorik med rörelse. Pedagogerna kopplar även ihop motorik och rörelse utifrån vilka utmaningar pedagogen erbjuder barnet genom att till exempel åla, krypa, springa och klättra. Det skapas förutsättningar för att barnet ska utvecklas motoriskt och genom detta skapas möjligheten till att utveckla andra områden. ” Har man inte motoriken kan man inte utforska på samma sätt. Det är med kroppen de utforskar i stort sätt. De börjar med att krypa och sedan kommer de upp.” (Pedagog 7). Den bild som skapas är att alla pedagoger anser att det är bra med rörelse och motorisk träning för att kroppen ska må bra och för den motoriska utvecklingen men att det även finns andra aspekter som kommer in.

På alla förskolor beskriver pedagogerna hur de arbetar aktivt med att ge barn rumslig plats för rörelse inomhus. Den rumsliga platsen för rörelsen definieras olika beroende på om det är de grovmotoriska rörelserna eller de finmotoriska. Pedagog 4 och Pedagog 6 förklarar både hur de går till en närliggande gymnasal varannan vecka med hela barngruppen. Här tränas barnens grovmotorik genom att de leker lekar men framförallt är det fokus på hinderbanan. Barnen i gruppen är i åldern 1–5 år och därför bygger de två olika banor, åldersindelad. De ser till att hela kroppen utmanas genom att till exempel klättra, krypa och hoppa. Hen anser att genom detta utmanas barnen.

I vår analys av intervjumaterialet har vi funnit de tecken som får sin betydelse genom nodalpunkten *motorik*. Tecknen som genomgående finns med är *rörelse, naturligt, dagligen, kroppen, inne, ute, hälsa, grovmotorik och finmotorik, motorisk utveckling och motorikens betydelse*.

Diskursen som skapas gällande motorik i förskolan är hur motorik beskrivs som något naturligt. Något som barnet gör dagligen. Hälsoaspekten framträdande som ett tecken i vilken motorik och rörelse är något barnet utför för att känna vad kroppen mår bra av och på så sätt lär känna sin kropp. I diskursen är barnet själv aktivt men tar omedvetet ett ansvar för sin hälsa. Det visar ett samband mellan motorik och rörelse i allt vad barnet utför, genom att motorik och rörelse är något som sker över hela dagen i alla aktiviteter, inne som ute. Diskursen beskriver motorikens betydelse för dess inbördes utveckling.

Diskursen visar även upp en förståelse för hur motorik och rörelse följer ett mönster för att en inläring ska ske hos barnet. Det beskrivs en skillnad på grov- och finmotorik och utifrån det utformas verksamheten. För att främja den grovmotoriska utvecklingen söker pedagogerna aktivt en rumslig plats för att på så sätt låta barnet kunna utöva och utmanas i motorik. Det är genom barnets muskelkraft i de fysiska aktiviteterna som grovmotoriken i huvudsak används och därför behöver avsedda ytor för detta.

6.2 Inläring

Utifrån vår fråga; Hur tänker du kring förskolans roll när det gäller motorisk träning i förhållande till barns vidare utveckling? beskriver Pedagog 7 det så här “Jag anser att förskolan har en stor roll och att ha lite extra koll på att om det är något lite extra som behöver utvecklas och inte tappar en del.” Hen ser på förskolan som en helhet och att barnets tid i förskolan har betydelse för barnets hela utveckling.

I flertalet av intervjuerna beskrivs inläring och hur det sker genom att barnet utmanas och utvecklas utifrån sin individuella utvecklingsnivå. Flera av pedagogerna beskriver hur förskolans miljö påverkar möjligheten till inläring. Pedagog 1 beskriver hur det är

“viktigt med väl förberedd miljö, ändra så utmaningarna blir rätt. Märker man att det inte fungerar får man ändra, enklare om det är svårt och tvärtom”. Pedagogerna beskriver sin syn på förskolans miljö, där en anpassad lärandemiljö och pedagogers erfarenhet möjliggör för barnet att utvecklas inom alla bitar för att främja inläring. Pedagogerna visar på bilden av att förstå förskolan praktik. Genom deras svar framställs förskolan som en betydelsefull plats för barn att vistas på och där miljöns roll anses som en viktig del. I några av de intervjuer som gjordes påtalade pedagogerna att de såg hinder i miljön. Pedagog 7 svarar: “Sen är man begränsad utifrån barngruppen. Att vi har yngre (tolkas som små barn 1–3 år) barn”. Detta visar på bilden av en svårighet utifrån att hen har en barngrupp för de yngre barnen, vilket för hen utgör en begränsning. Pedagog 5 säger;

Det är bara vad vi pedagoger bestämmer, vi som jobbar här bestämmer från vilken utgångspunkt vi börjar. [...]. Det är vår fantasi, vårt engagemang, vår idériedom, egentligen, som sätter hinder. (Pedagog 5)

Vidare berättar pedagog 6 hur de kollegialt lyfter frågor som rör barnsyn? ”Vi har nog inte pratat så mycket barnsyn kring kunskapsområdet. Däremot har vi efterlyst mer sådana diskussioner”. Här beskriver hen att det finns en avsaknad av att lyfta enskilda frågor kollegialt på förskolan för att kunna utforma verksamheten efter en gemensam grundsyn på inläring. Pedagogerna beskriver en komplexitet i förskolans praktik, där hinder och möjligheter kan upplevas olika och genom detta skapas olika sanningar av verkligheten. Den bild som skapas är att verksamheten ska kunna utvecklas för att svara upp till barnets individuella behov, genom den enskilda pedagogens förmåga att utmana och utveckla barnet. Detta kan ske genom att pedagogen utgår från sin egen förmåga att se möjligheter i verksamheten och utifrån det kan hen bestämma utgångspunkten i de möjligheter som skapas. Den sanning som skrivs fram av pedagogerna är att förskolans förutsättningar påverkar möjligheten för vad pedagogen har att erbjuda för variationsmöjligheter till barnet för att barnet ska kunna utvecklas individuellt på alla plan.

Det är den enskilda pedagogens roll att kunna utmana barnet för att skapa möjlighet till att det utvecklas och att det finns ett hinder i att utveckla detta i samband med kollegerna. Detta bekräftar den bild som tidigare skapats där det är pedagogens roll att utveckla och utmana det enskilda barnet genom den miljö som pedagogerna skapar utifrån sin yrkeserfarenhet. Samtidigt visar det på den komplexitet som det finns på en

förskola. Pedagogerna har som önskemål att få tillfälle till att diskutera och utveckla sin gemensamma barnsyn och att det finns en svårighet att skapa tillfällena till detta. Genom detta blir det den enskilda pedagogens bild av barnet som lyfts fram och inte det kollegiala. Detta positionerar pedagog och förskola i förhållande till inläring.

Genom vår analys har vi urskilt tecken som intervjudeltagarna beskriver gällande nodalpunkten inläring. Det har varit en svårighet att urskilja och analysera inläring från det som sägs gällande motorik eftersom de ofta blir benämnt i samma mening. Tecknen som flera beskriver är *utmana* och *utveckla*. Förutom dessa nämns begrepp som *förskolans roll*, *miljön*, *hinder* och *barnsyn*.

Sammanfattningsvis skapas diskursen gällande inläring av hur en väl förberedd miljö är av stor betydelse för att möta barnets utvecklingspotential. Möjligheter som skapas genom den enskilda pedagogen förmåga utifrån beprövad erfarenhet och kunskap. Detta sker genom förskolans kontext där barn utmanas för att uppnå inläring. Pedagogerna tolkar sina hinder och möjligheter olika. Diskursen innehåller hinder som kan skapa problem för det enskilda barnets individuella utveckling genom att barnet inte blir sett, utmanat och stimulerat. Pedagogernas syn visar på diskursen innehåll där praktiken i förskolan i stor utsträckning styrs av den enskilda pedagogens inflytande.

Det finns även en avsaknad av kollegiala diskussionstillfälle för att tala om barnsyn och lärande. Det beskrivs däremot inte vad pedagogerna gör för att skapa möjlighet för att detta ska ske. Det är den enskilda pedagogens ansvar att axla rollen och skapa de bästa förhållanden för det enskilda barnets möjlighet till inläring. Det finns även en annan sida som utgår från den enskilda pedagogens uppdrag i förhållande till förskolans roll och båda föreskrivs som sanning.

6.3 Motorik i förhållande till inläring

Så här beskriver Pedagog 6 syftet med motorik:

Syftet är ju då att hålla igång kroppen. För det fysiska. Kroppen då. Hälsoaspekten. Och sen så de här äldre barnen 4–5 åringar kan ju leka lekar med regler. Då lär man sig turtagning, förhålla sig, socialt samspel, samarbete. Så det är ju många bitar man för med. (Pedagog 6)

Pedagogen anser att genom rörelse och motorisk träning utvecklas inte bara barnets motoriska förmåga, utan även barnets hälsa, fysiskt som mentalt. Vidare beskriver pedagog 6:

Man behöver röra på sig för att må bra. Man tar lättare in kunskap om man rör på sig. Det har varit länge så.... Om du sitter still i skolan och jobbar. För många gånger är det att du sitter still och gör saker. Man pratar tillsammans eller gör individuellt själv. Och då är du stillasittande. Du vet själv när man är på föreläsning. Får du upp och röra dig lite så orkar du lyssna mycket bättre [...]. (Pedagog 6)

Denna beskrivning visar upp bilden av hur motorik och rörelse i förhållande till inläring ses som en samverkan mellan olika delar i barnets utveckling. Hen lyfter att det finns mycket forskning som visar på att man lär bättre om man är fysiskt aktiv. Pedagog 4 beskriver rörelse och motorik som något nödvändigt för barnets utveckling och för att barnets hjärna ska utvecklas. "Det är inte bara för att träna sina muskler utan det finns en dimension till". Pedagog 5 beskriver också att "kan barnen inte behärska sina muskler så kommer de ha svårt att sitta still länge upp i skolåldern". Det beskrivs även så härav pedagog 2;

När man rör på sig stimuleras de basgrejerna i hjärnan och det gör att när den är öppen för input så är den öppen för inläring. Öppen för rörelse, det är något uppe i hjärnan som stimuleras när man rör sig. (Pedagog 2)

Pedagogerna beskriver här hur de ser kopplingar mellan motorik, rörelse och förmågan till inläring. De talar om hur hjärnan tydligt påverkas av musklernas rörelse och betydelsen av att kunna behärska musklerna för att inläring ska kunna ske. De lyfter det genom att beskriva syftet med motorisk träning och sambandet mellan rörelse och inläring.

När det gäller personliga erfarenheter beskriver Pedagog 2 hur det var när familjen bodde i ett annat land och hur det var när barnen gick i skola där. Under lektionstid sjöngs speciella rörelsesånger, lärarna kontrollera ögonrörelser och barnen fick krypa omkring på golvet för att se hur de rörde sig. Allt det checkades av i protokoll. För att avslutningsvis säga: "Sådant som vi inte gör längre" (Pedagog 2). När frågan ställs om det är någon hen vill ha tillbaka svara hen;

Det beror på om man tar det som bedömning, då vill jag inte det. Om man har det för att läsa av barnet och det kan vara för att du inte hänger med på det eller det och använder det för att hjälpa barnet. Att se var man kan sätta in insatser. Man måste använda det rätt. Så i så fall ja. (Pedagog 2)

Här visar pedagogen på bilden av en medvetenhet kring hur betydelsen av att inte bedöma barnets motoriska färdigheter utan anser att om denna typ av dokumentation användas i förskolan ska det ske utifrån att stötta barnet i dess utveckling. Pedagogen visar även på förståelse för hur de mindre motoriska rörelserna har betydelse för inläringen.

Pedagog 4 beskriver vidare begreppet medveten motorisk träning. Hen menar att man kan se det från två håll. Det ena är att;

Jag kan medvetet träna barnen på olika sätt utifrån vad jag ser. Om ett barn är väldigt försiktigt. Som är lite osäker i sin rörelse. Då kan jag vara där och stötta. Så att jag får barnet i rätt riktning [...]. (Pedagog 4)

Vidare menar hen;

Medveten motorisk träning är att man går och får ett program. Där man kanske tränar något. [...] Om man har ett barn, kanske i skolålder, som har svårt för att kanske lära sig läsa eller sitta i bänken. [...] De menar på då där är reflexer kvar. Då får de barnen som kom dit ett träningsprogram. (Pedagog 4)

Pedagogen beskriver medveten motoriska träning genom att vara nära barnet och stötta. Genom det kan pedagogen utmana barnet till att våga och på så sätt möjliggöra en utveckling genom motorisk inläring. Hen nämner också enligt hen ett annat sätt, vilket innebär att man går och får "ett program" för att träna en svårighet. Pedagogen beskriver hur hen för länge sedan arbetade med träningsprogram, där barnets motoriska förmåga kartlades och utvärderades. Hen menar att "förskolan är mer tillåtande idag". Vilket tolkas av oss som att det finns en komplexitet i att göra en bedömning av barnets motoriska svårigheter genom dokumentation. Det kan tolkas som ett hinder för pedagogen. Där möjligheten till att dokumentera barnets svårigheter tas bort, vilket leder till att barnet inte får den stöttning det behöver i sin utveckling.

Vidare gjorde pedagogerna kopplingar till hur dagens barn vistas längre dagar på förskola på grund av föräldrarnas arbete många gånger finns på annan ort än där barnens förskola är finns, som kan innebära att de inte har så mycket tid för fysisk aktivitet med sina barn. Pedagog 1 lyfte att det var viktigt att "serva hela barnets dagsbehov och erbjuda barnet lite av allt". Pedagog 2 beskriver hur vissa föräldrar tycker det är viktigare att barnen trivs och mår bra medan andra föräldrar säger sig vilja se ett lärande. Samtidigt kan någon annan förälder anse att pedagogerna inte behöver "trycka

på läsa och skriva för de får de mycket av senare, [...] så att de inte blir skoltrötta” (Pedagog 2). Vidare beskriver Pedagog 1;

Nu känner jag att vi mer behöver vara deras fritid [...] man måste ha en dag som fungerar bra för barnet hela dagen. Man kan inte tänka att man är där tre fyra timmar och är där för att lära sig det vi tycker är kunskap och så.
(Pedagog 1)

Det skapas motsättningar i synen på hur verksamheten ska utformas för att passa det enskilda barnet. Det skapas en bild av hur föräldrar ser på förskolans roll och pedagogers arbete. I vilken föräldrarnas uppfattning inte alltid är förenlig med intentionen från pedagogen. Pedagogerna skapar en bild av att förskolan blir en produkt av samhället idag. En produkt som utgår från den sociala kontext som föräldrarna befinner sig. Vilket resulterat i barnets sociala situation förändras genom att deras dag på förskolan blivit längre. Detta tolkar vi som att ansvaret för barnets utveckling har förändrats och idag har förskolans roll ökat i betydelse eftersom föräldrarna framställs som att de inte har möjlighet att tillgodose barnets alla behov på grund av långa arbetsdagar.

I analysen av våra intervjuer ser vi hur pedagogerna beskriver nodalpunkterna motorik och inläring i förhållandet till varandra. Tillsammans skapar detta en tredje diskurs. De tecken som vi anser är av betydelse i denna diskurs är *sitta still, hjärnan, samverkan, kroppsliga och mentala processer, bedömning, medvetenhet och förskolans roll*.

I diskursen som skapas gällande motorik i förhållande till inläring har vi synliggjort ett förhållande mellan motorisk träning och inläring. Där motorik och rörelse står i betydelse för hur barnets möjlighet till inläring ska utvecklas. Vidare kopplas det ihop med hur motorik öppnar upp hjärnans förmåga att ta emot information och genom det kommer inläring tillstånd. Det framställs som något pedagoger har kunskap om sedan länge men hur det sedan används och utformas på förskolan beror på den individuella pedagogen. Samtidig framkommer pedagogernas svårighet att ge barnet stöttning i de motoriska färdigheterna när man idag inte gör någon dokumentation av det individuella barnets motoriska färdigheter. Diskursen visar hur inläring är sammankopplat med det barnet erfar i olika faser i det motoriska mönstret vilket sker när barnet utvecklas motoriskt.

Genom diskursens förhållande förskolan som en produkt av samhället idag. En produkt som utgår från den sociala kontext som barnets föräldrar befinner sig i. Vilket resulterar i att barnets sociala situation förändras utifrån det och barnets dag på förskolan har blivit längre. Föräldrarna framställs som att de inte har möjlighet att tillgodose barnets alla behov eftersom deras arbetsdagar med restid är längre än vad samhället tidigare krävde och utifrån det har pedagogernas ansvar för barnet förändrats. Föräldrar och pedagogers syn och förväntningar på vad förskolan ska innehålla skiljer sig åt dem emellan. Pedagogerna uppvisar förståelse för föräldrarnas förväntningar och är på så sätt medvetna om sitt ansvar för att tillgodose hela barnets dagsbehov.

6.4 Sammanfattande resultat

I vårt resultat skapas olika diskurser utifrån nodalpunkterna motorik och inläring och deras förhållande mellan varandra. Genom analysen skapas diskurser för hur pedagogerna ser på barns utveckling av motorik och rörelse och hur dessa står i förhållande till varandra och ger möjlighet för kognitiv inläring. De diskurser som skapats står i förhållande till den kontext som föräldrar och pedagoger har när det gäller förskolans praktik. Det framställs hur pedagogerna själva framskriver sig ha kunskapen om barns motoriska utveckling och vilket mönster den följer. Pedagogerna visar en medvetenhet kring hur detta är något barn gör varje dag, hela tiden. Där den förberedda miljön är av betydelse och att följa det individuella barnets behov är av största vikt.

Hinder som beskrivs är det kollegialt utvecklingsarbetet då pedagogerna beskriver hur de inte får möjlighet till att kunna diskutera fram en gemensam barnsyn för hur det gemensamma utvecklingsarbetet ska utformas. Genom det skapas bilden av att det är den enskilda pedagogers ansvar att se barnet, utmana barnet så motorisk utveckling sker och möjliggör för inläring. betydelse pedagogernas erfarenhet och beprövad kunskap som står till grund för synen på hur inläring sker. Utifrån detta skapas en bild som ska visa på en sanning av att förskolan är en produkt av det samhälle vi har idag. En produkt av den sociala kontext som föräldrar och barn lever i idag.

7. Diskussion

I detta avsnitt kommer vi att diskutera det syfte vi ville uppnå “att skapa en förståelse kring vilka föreställningar pedagoger har när det gäller motorik och inläring”. De sju pedagoger vi har intervjuat har bidragit med sin bild av hur de hanterar denna problematik utifrån den kontext som de har på respektive förskola. Resultat kommer att diskuteras utifrån våra frågeställningar:

- Hur talar pedagoger i förskolan om motorik och rörelse?
- Hur talar pedagoger i förskolan om inläring?
- Hur beskriver pedagoger i förskolan motorik och rörelse i förhållande till inläring?

Resultatet i studien visar hur språket skapar den verklighet i vilken pedagogen beskriver befinna sig i. Genom erfarenhet och beprövad kunskap tillsammans med förskolans fysiska förutsättningar styr pedagogen bilden av sin förmåga att ge barnet möjlighet till utmaning och utveckling. Genom deras språk skapas en bild av verkligheten. Winther-Jørgensen och Phillips (2000) beskriver hur språket skapar, reproducerar och förändrar verkligheten. Resultatet visar de diskurser som skapats i intervjuerna och genom den kan vi se en struktur för hur pedagogerna använder orden motorik och inläring och på så sätt se den sanning som skapas där ut av. Genom diskurserna motorik, inläring och deras förhållande emellan varandra har vi synliggjort språkets förmåga att skapa och formge en del av sanningen gällande motorik och inläring. Det skapas olika verkligheter i förhållande till det som sägs. Genom Bolander och Fejes (2015) sätt att beskriva hur språket skapar bilder av verkligheten kan vi förstå hur motorik och inläring får betydelse i förhållande till varandra. Vilken förförståelse som skapas kring hur de följer varandra och genom utveckling följer ett förutbestämt mönster.

Diskursen bekräftar våra inledande tankar gällande medvetenheten kring motorik och rörelse som bilden av något som är bra för barns hälsa och motoriska utveckling och att det är en del av hela barnets kropp. Berg och Cramer (2011) menar att vår kropp och hjärna följer samma mönster sedan miljonårs år och inget vi kan påverka då det finns i vårt arv. De menar att rörelsemönstret är något man själv måste utveckla men att detta

står i samband med hur sinnena stimuleras, de talar om sambandet mellan sinnen, reflexer och motorik står i beroende till varandra.

Analysen av studien visar på hur pedagogerna beskriver sambandet mellan motorik och rörelse och inläring. Winther-Jørgensen och Phillips (2000) menar att synen på kunskap alltid är färgad av den kontext den beskrivs i vilket visar hur en social handling, i vårt fall intervjun, synliggör beskrivningar av verkligheten som därigenom blir förskolans sanning. Detta sker genom hur pedagogerna talar om sitt arbete och hur de beskriver sin roll som utmanar och utvecklare för att ge barnen de bästa möjliga förutsättningar för ett lärande. Det är pedagogerna egna erfarenhet och beprövad kunskap som ligger till grund för att denna utveckling ska ske hos barnet.

Samtidigt visar studien på hinder som uppstår. Genom den gemensamma diskursen sågs hur pedagogerna talade om avsaknad av kollegiala diskussioner där barnsyn och inläring kunde lyftas. Enligt Läroplanen ska pedagogerna ta en aktiv roll och det ska finnas "en aktiv diskussion i arbetslaget om innebörden i begreppen kunskap och lärande" (2016, s.6). Det som beskrivs i intervjuerna är att bristen på detta forum leder till att stora delar av den pedagogiska verksamheten måste axlas av den enskilda pedagogen vilket motsäger sig läroplanens indikationer. När det gäller förskolans roll beskrivs den som överordnad pedagogen och där menar Grindberg och Langlo Jagtøien (2000) att det är en plikt att ge barnet möjlighet till fysisk aktivitet för att på så sätt möjliggöra barnets totala utveckling. Enligt Läroplanen (2016) ska barnet få de förutsättningar som krävs för att kunna utvecklas och få den stimulans som krävs för att kunna använda hela sin förmåga. Resultatet i studien visar denna komplexitet där pedagogens roll som utvecklare och utmanare stannar vid den enskilda pedagogens uppdrag, där avsaknaden av kollegialt utvecklingsarbete ses som ett hinder.

Utifrån diskursen beskrivs motorik som något som är enklare att utmana och utveckla än det som beskrivs i diskursen gällande inläring. Inläring anses mer komplicerat och svårt. Motorik och rörelse beskrivs som något som barnet har inom sig och som sker naturligt, hela tiden. Inläring ses mer som en process i vilken pedagogen har en mer aktiv roll i och det skapas en norm av att detta är mer komplicerat.

När det gäller motorik och rörelse behövs det i första hand skapas rumslig plats för att utveckling ska ske. Pedagogerna menar att den förberedda miljön i förskolan är en del av den rumsliga platsen utifrån vilken barnet utvecklar sina motoriska färdigheter både de grov- och finmotoriska. Grindberg och Langlo Jagtøien (2000) menar att det är pedagogerna i förskolan som ska kunna ge barnen möjligheter till fysisk aktivitet och att det ska vara en allsidig träning där hela kroppen ska vara med. Genom det har barnet möjlighet att utveckla hela sin kompetens och sin tilltro till sig själv. Detta stärker den bild pedagogerna visar på att den rumsliga platsen i förskolans förberedda miljö är av största betydelse för barnet.

Vidare bekräftar även Hansen (2017) hur fokus bör ligga mindre på olika pedagogiska metoder och i stället ta del av forskningen som säger att rörelse och fysisk aktivitet stärker den kognitiva inlärningsförmågan. Han framhåller framförallt skolgymnastiken och dess förutsättningar vilket vi kan applicera på den motoriska träning barnen i förskolan får genom att besöka gymnasalen eller ha ett eget rörelserum i förskolan. Utifrån detta kan vi se hur den rumsliga platsen som skapas för barns motoriska utveckling även skapar förutsättning för inläring oavsett om det är ett medvetet val av pedagogen eller inte. Vi såg detta område både som intressant och relevant med utgångspunkt i vad forskning visar. Genom att pedagogen använder sin kunskap och erfarenhet kring motorikens betydelse utmanas pedagogen till att skapa nya vägar för att uppfylla strävansmålen i läroplanen gällande barns utvecklingsmöjlighet i motorikens betydelse för kognitiv inläring.

7.2 I förhållande till yrkespraktiken

När vi nu skapat oss en bild av hur pedagoger säger sig se på motorik och rörelse i förhållande till inläring i förskolan kan vi fundera på vad det säger oss i förhållande till vår yrkespraktik. Vi arbetar båda redan i förskolan och funderar på hur kan kunskapen gällande motorikens betydelse för inläring appliceras på förskolans verksamhet. Vårt resultat visar bland annat att man tidigare arbetade med en typ av bedömningsprotokoll för att synliggöra barnets motoriska svårigheter. Något som tagits bort utifrån direktiv från Skolverket i form av den reviderade läroplanen. För alla som arbetar i förskolan är det idag en självklarhet att inte bedöma det enskilda barnet. Utifrån det har dessa typer

av protokoll säkerligen tolkats som en bedömning och därför fallit i glömska. Frågan vi ställer oss är hur kan vi då som pedagoger skapa ett verktyg som synliggör barn med inlärningssvårigheter i förhållande till motorik? I vår studie har vi synliggjort diskurserna kring motorik och inläring och genom dessa betydelsen av motorisk träning för barnets utveckling och vilka svårigheter det kan finnas för att utmana och utveckla det enskilda barnet. Utifrån det ser vi att det kan finnas ett behov av att utveckla någon form av enskild motorisk dokumentation gällande motorikens förhållande till inläring. Detta skulle möjliggöra ett verktyg, genom vilket pedagoger gemensamt kan stötta barnet i dess hela utveckling.

Ericsson (2005) beskriver hur barn med motoriska svårigheter kan få stöd genom medveten motorisk träning. Den forskning vi har delgett visar att motorisk träning påverkar barnet och att det går att upptäcka barnets inlärningssvårigheter genom att synliggöra motoriska svårigheter. I skolans värld är det något man har arbetat med under en längre tid genom MUGI och Bunkefloprojektet. Våra funderingar kretsar kring hur detta kan appliceras på förskoleverksamheten och kanske framförallt varför den inte redan har gjort det? Vi ser hinder gällande förmågan att ta till sig nyare forskning och ställer oss frågande till varför det är så? Det vi finner är att förskolans komplexitet är oändlig eftersom ingen förskola är likställd med en annan, vilket gör det omöjligt att ge ett entydigt svar. Ansvar för utvecklingsarbetet ligger i första hand på förskolechef och därefter på pedagogers förmåga att ta till sig ny forskning.

7.3 Vidare forskning

Det vi känner efter att genomfört denna studie är att det finns många områden som är utforskade och osynliggjorda, vilket kan tolkas som hinder men även som en möjlighet. En möjlighet att vara delaktig i framtida studier och få ta del av resultat att arbeta vidare med. Områden vi såg som utvecklingsområden är hur begreppet motorik och motorisk utveckling förhåller sig till läroplanen. En annan aspekt kan vara att utgå från den rumsliga platsen för barns motoriska utveckling och framförallt applicera den mot förskoleverksamheten. Det kan också finnas ett intresse av att studera vilken position motorik står i sitt förhållande till inne respektive uteverksamhet. Områdena

känns relevanta då läroplanen styr allt mer vad vi ska göra ute på förskolorna. Det tas ingen hänsyn till att förskolorna arbetar utifrån olika förutsättningar beroende på var i landet förskolan ligger. Det kan var på landet, i glesbygden, i en liten stad eller i en storstad och inte minst beroende på vilken kommun. Detta är faktorer som vi tror kan vara intressanta att ha i beaktning i kommande studier. Faktorer som kan lyftas mot likvärdighet i utbildning.

7.4 Metoddiskussion

När vi genomförde intervjuerna var vi till en början väldigt försiktiga med att inte "lägga orden" i intervjudeltagarnas mun. Det vill säga att om vi förklarade för mycket kring motorik och rörelse i förhållande till inläring skulle vi skapa en sanning som inte var deltagarnas utan vårans. Så här i efterhand inser vi att ju mer vi som forskare deltog i våra intervjuer desto djupare och mer reflekterande svar skulle vi få. Genom detta har vi istället försvårat för oss själva eftersom visst intervjumaterial därmed har lite tunt innehåll. Vår okunskap kring intervjumetoden blev till en begränsande faktor i insamlandet av empirin.

I intervjuerna kan vi också se att vi fick utförligare svar gällande frågor som berör motorik och rörelse. Vi ser detta som en konsekvens av hur de frågor vi ställde var mer riktade åt det hållet. Vi gjorde därefter en korrigerig gällande intervjufrågorna till kommande intervjuer med mer reflexiva frågor. Något vi hade kunnat utveckla än mer.

Vi har även upplevt att vår brist på erfarenhet kring att genomföra en intervju påverkade utfallet. Vår intervjuteknik förbättrades efter hand och vi fick lättare för att ställa spontana följdfrågor till informanterna som då gav förtydligande svar. Trots dessa svårigheter anser vi att studien är relevant och pekar på den komplexitet som kan finnas på förskolor idag gällande motorik och inläring.

När vi skulle analysera det transkriberade materialet hamnade vi i en stiltje. Vi hade svårt att ta oss till analysmetoden. Efter en omarbetning lyckades vi till slut skapa oss en förståelse för hur diskursanalys kan appliceras på empirin. Här uppkom nästa svårighet,

att förhålla empiri och analys till den tidigare forskningen. Svårigheten låg i att vi inte fann någon forskning som hade en direkt koppling till vårt studieområde med motorik och inläring, därmed med fann vi svårigheter att applicera tidigare forskning på analysen. Vi har fått rikta in oss på den forskning som finns runt det område vi studerat och ställa detta i relation till vårt material.

8. Litteraturlista

Agyei, S. B, van der Weel, F.R. & van der Meer, A., L.H. (2016) *Development of Visual Motion Perception for Prospective Control: Brain and Behavioral Studies in Infants*. Front. Psychol., 09 February 2016 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00100>

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Berg, Lars-Eric & Cramér, Anna (2011). *Hjärnvägen till inläring: rörelser som sätter hjärnan på spåret*. 2. oförändr. utg. Stockholm: Natur & Kultur

Ellneby, Ylva (2005). *Cyberungar: eller vad barn verkligen behöver*. Stockholm: Natur och Kultur

Ericsson, Ingegerd (2005). *Rör dig - lär dig: motorik och inläring*. Stockholm: SISU idrottsböcker

Ericsson, Ingegerd (2003). *Motorik koncentrationsförmåga och skolprestationer. En interventionsstudie i skolår 1-3*. (Doktorsavhandling). Malmö Studies in Educational Sciences, No 6, 2003. Malmö University.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber

Grindberg, Tora & Jagtøien, Greta Langlo (2000). *Barn i rörelse: fysisk aktivitet och lek i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur

Gottwald, Jaana Marlene (2016). *Infants in control. prospective motor control and executive functions in action development*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A942682&dswid=-76>

Gustafsson, Lars H. (2011). *Förskolebarnets mänskliga rättigheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Hansen, Anders (2017). *Hjärnstark: hur motion och träning stärker din hjärna*. [Stockholm]: Fitnessförlaget

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi*. 3., rev. utg. Stockholm: Natur och kultur

Käll, Lina. B., Nilsson, Mikael & Lindén, Thomas (2015). *The Impact of a Physical Activity Intervention Program on Academic Achievement in a Swedish Elementary School Setting*. Journal of School Health Volume 85, Issue 5, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/josh.12249/pdf>

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2016). Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Piaget, Jean (2008). *Barnets själsliga utveckling*. 2. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Sigmundsson, Hermundur & Pedersen, Arve Vorland (2004). *Motorisk utveckling: nyare perspektiv på barns motorik*. Lund: Studentlitteratur

Thomsson, Heléne (2002). *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet 2002, 2017 (HSFR) Löfdahl(2014).

van Dongen, E.V., Kersten, I.H., Wagner, I.C., Morris, R.G., Fernández, G. (2016)
Physical Exercise Performed Four Hours after Learning Improves Memory Retention and Increases Hippocampal Pattern Similarity during Retrieval. Volume 26, Issue 13, p1722–1727, 11 July 2016

[http://www.cell.com/current-biology/fulltext/S0960-9822\(16\)30465-1](http://www.cell.com/current-biology/fulltext/S0960-9822(16)30465-1)

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Hur gammal är du?
2. Vilken utbildning har du?
3. Hur länge har du arbetat inom förskola?
4. Förskolans profil?
5. Vad är rörelse och motorik för dig?
6. Vad har du som pedagog för kunskap om motorikens betydelse för barns utveckling? Förskolläro-utbildningen? Övrig utbildning?
7. Hur använder du dig av den kunskapen i ditt arbete?
8. Hur tänker du kring förskolans roll när det gäller motorisk träning i förhållande till barnets vidare utveckling?
9. Hur arbetar ni för att uppnå strävansmålen i läroplanen gällande rörelse och motorik?
10. Vad anser du vara syftet med rörelseaktivitet? Är det något du planerar för?
11. Ser du några hinder eller möjligheter med att arbeta specifikt med barns motorik?
12. Var sker den motoriska träningen i förskoleverksamheten?
13. Ser du någon skillnad på pojkars kontra flickors rörelse och motorik?
14. Hur arbetar du med detta?
15. Upplever du någon skillnad gällande barns ålder i förhållande till rörelse och motorik?
16. Hur arbetar du med detta?
17. Hur dokumenterar ni barnens motoriska färdigheter?
18. Hur följer ni upp det ni dokumenterat?
19. Hur tar du in ny kunskap och ny forskning gällande rön kring motorikens betydelse för barns utveckling?
20. Hur tänker du kring förskolans roll när det gäller motorisk träning i förhållande till inlärning och utveckling?
21. Vad är medveten motorisk träning för dig?

Bilaga 2

Intervjufrågor, reviderade

1. Motorik, vad säger det dig när du hör det?
2. Tror du att det har någon betydelse för barnen för inläring, barn som rör sig, inte rör sig, är mer aktiva mindre aktiva?
3. Rörelse och motorik vad tror du att det finns för förhållanden mellan dem?
4. Vad har du för utbildning? Hur mycket motorik läste ni där? Hur länge har du jobbat?
5. Har det någon betydelse, ser du skillnad på om barnen rör sig, motoriken någon påverkan för inläringen?
6. Tror du motoriken har någon betydelse om det sker tror inne eller ute?
7. Har du diskuterar detta med någon som du arbetat tillsammans med? Är detta något som ni talar om i arbetslaget, om motorik och rörelse i förhållande till inläring?
8. Tycker du att man behöver någon annan planerad medveten motorisk rörelseaktivitet i förskolan, förutom den rörelse som sker hela tiden, hämta, lämna material
9. Om du haft en plats, gymnastiksal eller motsvarande vad hade du tyckt om det? Tror du att det gett barnen något?
10. Tror du man behöver träning på olika rörelsemönster, för att hjälpa dem ur inläringssynpunkt.
11. Hur uppdaterar du dig när det gäller forskning?
12. Hur tycker du att ni diskuterar ny forskning på arbetet?
13. Med tanke på rörelse och motorik, hur tror du föräldrar tänker på när det gäller förskola, i förhållande till lärandet?
14. Vad är din tanke nu om hur du vill koppla ihop motorik och lärande?